

Aan Colleges van B&W en gemeenteraden Regio
Van Voorzitter Regionale Regietafel, burgemeester Van Kampen
Onderwerp Verschuiving taken vluchtelingenopvang van VR naar gemeenten
Datum 1 september 2023
Doel Ter informatie

Verantwoordelijkheden in het vluchtelingenvraagstuk

Voor de opvang van asielzoekers is de Rijksoverheid verantwoordelijk. Het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA), als uitvoeringsorganisatie hiervoor, realiseert en exploiteert de opvang van asielzoeker. Dit doet zij in overleg en samenwerking met individuele gemeenten.

De verantwoordelijkheid voor de opvang van Oekraïense vluchteling ligt bij de gemeenten. Op 1 april 2022 is hiervoor Art. 2c en 4 Wet verplaatsing bevolking inwerking getreden. De burgemeester van de gemeente is verantwoordelijk voor de opvang van Oekraïense vluchtelingen. Om aan deze (nood)bevoegdheden een einde te maken is de Tijdelijke Wet Oekraïne naar de Tweede Kamer gestuurd en treedt vermoedelijk op 1 januari 2024 in werking. Tot die tijd blijft overigens de coördinatie voor de opvang van de Oekraïense vluchtelingen bij de VRNHN liggen.

De taakstelling huisvesting van statushouders is eveneens een gemeentelijke verantwoordelijk. Ieder half jaar wordt door de Rijksoverheid de taakstelling per gemeente vastgesteld. In de meest recente taakstelling is ook een afzonderlijke taakstelling voor alleen reizende minderjarige asielzoekers (AMV-ers) die een asielstatus hebben, opgenomen. In het kader van Interbestuurlijk Toezicht (IBT) is de Provincie hierin de toezichthouder.

Bevoegdheden gemeenten

Voor de hiervoor genoemde onderscheidende onderwerpen hebben gemeenten hun eigen bevoegdheden:

Het realiseren van opvangplekken voor asielzoekers (volwassenen of AMV-ers) is het COA verantwoordelijk. De gemeente faciliteert het COA door te besluiten locaties hiervoor aan te wijzen om een opvanglocatie te realiseren.

Voor opvang van Oekraïense vluchtelingen ligt de bevoegdheid op dit moment bij de burgemeester in het kader van de hiervoor al genoemde Wet verplaatsing bevolking. Afstemming hierover vindt plaats in het Veiligheidsberaad (VB), bestaande uit de voorzitters van de 25 veiligheidsregio's, aangevuld met leden van het Kabinet.

In het kader van de taakstelling huisvesting statushouders en de huisvesting van AMV-ers met een asielstatus, ligt de bevoegdheid bij het college van B&W en de gemeenteraad. Instrumenten die hiervoor worden gebruikt, zijn onder andere de huisvestingsverordening, prestatieafspraken met woningcorporaties en afspraken met NIDOS en Parlan voor de opvang en begeleiding van AMV-ers.

Regietafels

Voor de afstemming tussen de Rijksoverheid en alle andere relevante bestuurlijk betrokken partijen zijn op de verschillende niveaus zogenaamde Regietafels ingericht.

De Landelijke Regietafel asiel en migratie (LRT) komt in principe ieder kwartaal bijeen onder voorzitterschap van de minister van Binnenlands Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK). Aan tafel zitten de ministers van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW), Volkshuisvesting en de staatsecretaris van Justitie en Veiligheid (JenV). Alsmede bestuurlijk vertegenwoordigers vanuit de Vereniging Nederlandse

Gemeenten (VNG), het Interprovinciaal Overleg (IPO), vertegenwoordiger van de Rijksheren (de verantwoordelijk provinciaal bestuurders) en het COA.

De leden van de LRT informeren elkaar over de asielinstroom en -uitstroom, capaciteit en bezetting bij het COA en de status van de gemeentelijke taakstelling voor huisvesting van statushouders.

De Provinciale Regietafel (PRT) is het provinciaal bestuurlijk afstemmingsoverleg voor voornoemde onderwerpen. In onze provincie onder voorzitterschap van de Commissaris van de Koning (CdK) Arthur van Dijk. De overige leden van het PRT zijn de 5 vertegenwoordigende burgemeesters vanuit de vijf (veiligheids-) regio's, de gedeputeerde ruimtelijke ordening en 5 vertegenwoordigers uit die regio's op het gebied van wonen. Voor onze regio sluiten Marjan van Kampen, burgemeester van de gemeente Schagen, voorzitter van de Regionale Regietafel en Paul Verbruggen, procesregisseur bestuurlijke samenwerking opvang vluchtelingen, hierbij aan. De bedoeling is dat dit overleg eens in de zes weken plaats vindt. Ter voorbereiding van het PRT vindt iedere 4 weken een ambtelijk overleg plaats.

De Regionale Regietafel (RRT) in de regio Noord-Holland Noord, onder voorzitterschap van burgemeester Marjan van Kampen, regionaal portefeuillehouder vanuit het Algemeen Bestuur van de Veiligheidsregio Noord-Holland Noord (VRNHN), komt iedere 4 weken bijeen en bespreekt de stand van zaken en ontwikkelingen in de regio op dit gebied. Aan deze tafel nemen namens de deelregio's Noordkop, West-Friesland en Alkmaar vertegenwoordigende bestuurders deel. Dit zijn voor de regio Alkmaar de wethouders Schouten en Rep, voor de regio Noordkop wethouder De Vrij en voor de regio West-Friesland burgemeester Nieuwenburg of wethouder Hakhoff. Verder zitten hier de voor deze wethouders en burgemeesters ondersteunende ambtenaren aan tafel. In dit overleg wordt de regionale stand van zaken besproken over zowel opvangplekken voor asielzoekers, huisvesting statushouders en AMV-ers en worden de landelijke ontwikkelingen gedeeld en ook de terugkoppeling uit het PRT. Zowel het LRT, PRT als het RRT hebben geen doorzettingsmacht. Het is een bestuurlijk overleg waarin problematiek, dilemma's en kansen over de voornoemde onderwerpen worden besproken en afgestemd.

Veranderende rol voor de Veiligheidsregio

De rol van de veiligheidsregio's (VR) is in principe per 1 juli 2023 gestopt. Dat betekent dat de verantwoordelijkheden van de veiligheidsregio's voor de opvang en coördinatie van asielzoekers in de regio's en de nationale taak in de coördinatie en verdeling van Oekraïense ontheemden in Nederland is komen te vervallen.

Op uitdrukkelijk verzoek van het COA is een uitzondering gemaakt voor het in stand houden van bestaande crisisnoodopvanglocaties (CNO). Voor de VRNHN betekent dit dat de CNO in de gemeente Schagen (Petten) en de gemeente Koggenland (Avenhorn) blijven worden verzorgd door de VRNHN.

Op verzoek van de voorzitter van de PRT wordt een nieuwe CNO in de gemeente Medemblik gerealiseerd en door de VRNHN geëxploiteerd.

Overigens blijft tot 1 januari 2024, vermoedelijke ingangsdatum Tijdelijke Wet Oekraïne, de coördinatie in de opvang van de Oekraïense vluchtelingen (instroom, plaatsing, overdracht en vervoer) bij de VRNHN liggen.

Huidige werkwijze afstemming

Ter voorbereiding van de onderwerpen die in zowel de RRT als de PRT worden besproken, zijn door de VRNHN in de afgelopen tijd overleg- en afstemmingsstructuren georganiseerd.

Voor bestuurlijke afstemming tussen burgemeesters is een burgemeestersoverleg opgezet. Dit overleg wordt ingezet in bijzondere omstandigheden.

De Regionale Regietafel wordt het reguliere overleg tussen wethouders/ ambtenaren in de regio over het asielopvang en huisvesting statushouders en AMV-ers en het daaruit volgende brede vraagstukken rondom huisvesting, zorg en onderwijs.

Ten behoeve van de opvang van Oekraïense vluchtelingen is het Regionaal Overleg Crisisbeheersing Oekraïne (ROC) ingericht. Dit is een regionaal ambtelijk overleg onder voorzitterschap van de VRNHN

die ook het secretariaat verzorgd, waarin de stand van zaken, ontwikkelingen en veranderingen worden besproken en afgestemd.

Ten behoeve voortgang, afstemming en samenwerking voor de taakstelling de huisvesting statushouders, vindt eens in de twee weken ambtelijk overleg plaats, gefaciliteerd door de VRNHN. Ten behoeve van het inzicht in de plannen rondom flexwoningen in het kader van deze taakstelling wordt gebruik gemaakt van de ambtelijke ondersteuning voor het bestuurlijk overleg wonen.

Ontwikkeling

Op dit moment is niet helder of en wanneer de Spreidingswet en de Tijdelijke Wet Oekraïne in de Tweede en Eerste Kamer behandeld worden. In de komende tijd wordt verder gewerkt aan het uitwerken en opzetten van ambtelijk en bestuurlijk overlegstructuren om het wegvallen van de taken en rol van de VRNHN op te vangen

Op verzoek van de gemeenten zal, daar waar noodzakelijk en gevraagd, de VRNHN inzet plegen, ondersteunen en adviseren op basis van de opgebouwde expertise.

Bijlage: Achtergrond

Problemen in de asielketen

De problemen in de asielketen waren in het voorjaar van 2022 aanleiding voor het kabinet om op 17 juni 2022 de nationale crisisstructuur hiervoor te activeren. Met de veiligheidsregio's werd op dat moment afgesproken op korte termijn 250 plekken crisisnoodopvang (CNO) per regio te realiseren. Hiervoor werd een einddatum van 1 oktober overeengekomen. Toen de datum van 1 oktober 2022 onhaalbaar bleek maakten Rijk, VNG, IPO en het Veiligheidsberaad op 26 augustus 2022 nieuwe bestuurlijke afspraken over doorstroom en migratie. Met deze bestuurlijke afspraken werd de inspanningsplicht voor crisisnoodopvang opgehoogd naar 450 plekken per veiligheidsregio en werd tevens afgesproken versnelt 7500 statushouders in gemeenten te huisvesten. De Veiligheidsregio's kregen een coördinerende taak voor deze extra taakstelling huisvesting statushouders. Door middel van een transitieplan moest de overdracht van CNO aan het COA worden geregeld. Als onderdeel hiervan werd afgesproken dat de Provinciale Regietafels de coördinerende rol zouden gaan overnemen.

Het transitieplan CNO had een einddatum van 1 januari 2023, welke na overleg in het Veiligheidsberaad van 15 november 2022 werd opgeschoven naar 1 april 2023. Op verzoek van de staatssecretaris werd de opgave voor crisisnoodopvang verlengd tot in ieder geval 1 juli 2023.

Einde aan de crisisstructuur

In het veiligheidsberaad van 6 juni 2023 is bekrachtigd dat rol van de Veiligheidsregio's bij de realisatie en exploitatie van CNO, alsmede het overleg over asiel in het veiligheidsberaad, formeel per 1 juli 2023 wordt afgerond. De Provinciale Regietafels (PRT), in lijn met de Landelijke Regietafel Migratie & Integratie (LRT) en de Regionale Regietafels (RRT), moeten per deze datum een meer prominente rol vervullen bij de afstemming en coördinatie in de opvang van asielzoekers, Oekraïense vluchtelingen en de huisvesting van statushouders. In aanloop naar de vaststelling van de Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen (Spreidingswet) in de Tweede en Eerste Kamer, wordt de rol van de PRT langzaam maar zeker meer vorm gegeven.

Opgemerkt wordt dat na het demissionair worden van het kabinet het nog niet duidelijk is of de Spreidingswet wel of niet controversieel zal worden verklaard.